

Lapin maaseudun tulevaisuuden näkymiä ...ja pohdintoja

MAATILARAKENTEESTA

- Perusmaataloutta harjoittavien maatilojen voimakas väheneminen kuvaa hyvin maaseudun yleistä rakennemuutosta.
- Lukumäärä vähenee edelleen voimakkaasti. Vuonna 2020 toiminnassa on arviolta 1000 lappilaista maatilaa. Erityisen huolestuttavaa on muutos alle 40-vuotiaissa maatalousyrittäjissä.
- Maatilat ovat maaseudun yritystoiminnan ja tukipalvelujen perusinfrastruktuuria.
- Vähenemisen seurauksena maaseudun koko yrittäjäyyskanta jää liian ohueksi.

MAATILARAKENTEESTA

- Lopettavat maatilat jäävät hyvin usein kokonaan elinkeinotoiminnan ulkopuolelle koska muunlaisen yritystoiminnan mahdollisuutta ei nähdä tai osata hyödyntää. Tilan elinkeinollisen mahdollisuuskentän tarkastelu on näissä maaseutuyrityksissä erittäin tärkeää.
- Jäljelle jäävien maatilayksiköiden ja yritysten koko suurenee ja tuotantovolyymi kasvaa. Vuonna 2020 Lapin maidontuottaja on pelkästään normaalin eläköitymisen kautta 335. Kun tähän lisätään muut lopettamiset, putoaa määrä lähelle 200. Maidontuotannon määrä on tuolloin noin 80 milj. litraa ja lihantuottajia vajaa sata.

MAASEUTUYRITTÄJYYS

- Monialaisten ja monien toimialojen maaseudun mikro- ja pienyritysten merkitys maatilayrittäjien määrän vähetessä tulee edelleen kasvamaan.
- Nämä yritykset tuottavat usein erikoisraaka-aineita, -jalosteita ja –palveluja ja monipuolistavat maaseudun yritystoimintaa.
- Nämä yritykset ovat tulevaisuudessa merkittävä työllistäjä muuttuvassa maaseudussa.

MAATALOUDEN PÄÄOMAMUUTOS

- Tyhjiä asuin- ja yrityskiinteistöjen sekä hyödyntämättömän pelto- ja metsäalan määrä maaseudulla lisääntyy.
- Kesämökkityminen jatkuu ja huomattava osa maatalouden varallisuudesta siirtyy omistukseen, joka ei ole maaseudun elinkeinotoiminnan käytössä.

MAASEUDUN INFRASTRUKTUURI

- Harvaanasutulla maaseudulla asukasmäärä ei nykyisellä toimintapolitiikalla täytä perusinfrastruktuurin ylläpidon liiketoiminnallisia kriteereitä, joten maaseudun perusinfrastruktuuriin luettavat kulkuyhteydet, energian- ja tiedonsiirtoverkot ovat vaarassa rappeutua. Samalla maaseudun asukkaille tarjottavat peruspalvelut näiltä osin heikkenevät entisestään.

JULKISYHTEISÖJEN MERKITYS

- Julkisen sektorin merkitys harvaan asuttujen alueiden elinkeinotoiminnan kehittäjänä on entistä vahvempi.
- Markkinaehtoinen perusinfrastruktuurin ja siihen liittyvän tiedonsiirtopalvelun toteuttaminen harvaan asutulla alueella ei ole realistinen vaihtoehto, joten julkisen sektorin tulee jatkossakin kantaa vastuu kansalaisten tasapuolisesta palveluiden turvaamisesta asuinpaikasta riippumatta.

LAPPILAISIA KYLIÄ

Ranuantien suuralue

Kivitaipale, Narkaus, Siikakämä, Saarikämä, Särkikämä, Haukitaipale,

- n. 40 000 asukkaan taajaman läheisyydessä 20 – 40 km
- Matkailureitin varrella
- Tavoiteltu asuinalue
- Koulu, päiväkoti, seurakunta
- Hyvät kulkuyhteydet
- Monipuolista yrittäjyyttä

- Mahdollisuuksia monenlaiseen yrittäjyyteen on olemassa
- Kehittäminen edellyttää julkisen sektorin selkeää ohjausvaikutusta

Rauno Kuha

LAPPILAISIA KYLIÄ

Hautajärvi

Hautajärvi, Urriaapa, Isoviita, Leusjärvi, Oulanka ja Kukasviita!

- Keskellä matkailukolmiota jossa kolmion kärjet ovat Sallatunturi, Suomu ja Ruka, osittain kolmion sisälle tulee Oulangan kansallispuisto
- Kylässä kauppa, koulu, kampaamo yms.
- Kaikki elävän kylän peruselementit
- Todella suuri matkailuyrittäjyyden potentiaali erilaisten palveluiden tarjoamiseksi ympäröiviin keskuksiin
- Kehittäminen edellyttää julkisen sektorin voimakasta ohjausvaikutusta ja kylän markkinointia yrittämisen paikkana, sisäinen uusiutuminen ei todennäköisesti tule onnistumaan

LAPPILAISIA KYLIÄ

Kaukonen

- Tiivis kyläyhteisö Tunturi - Lappiin vievän matkailureitin varrella
- Levin ja Ylläksen vaikutusalueella
- Kauppa ja koulu löytyy
- Hyvin monipuolista yrittäjyyttä

- Kehittäminen edellyttää julkisen sektorin toimenpiteitä tietoverkkojen toimivuuden kehittämiseksi ja kansalaismielipiteen kuulemista infran rakentamisessa

LAPPILAISIA KYLIÄ

Hämeenkylä

Karjalaisenniemi, Oiva, Luksua, Jaksamo ja Kännäkkä!

- Erittäin vahvaa maataloutta
- Rukan, Suomun ja Riisitunturin vaikutusalueella
- Asukkaiden tarvitsemat palvelut löytyvät n. 15 -25 km:n päästä kuntataajamasta
- Työssäkäyntialueena Posio ja Kuusamo
- Kehittäminen edellyttää julkisen sektorin , elinkeinoelämän ja kolmannen sektorin yhteistyötä.
- Alas ajettujen palveluiden osittainen rakentaminen yhteistyöllä on mahdollista

Kylien yhteisiä elementtejä

- Jokaisen tutkittavan lähitalousalueen huolena ovat huonot, vaihtelevat tietoverkko- ja puhelinyhteydet, paikoin niiden huonous on jopa este yritystoiminnan kehittämisessä
- Yleisten teiden kunto ja ylläpidon vähäisyys oli myös kylien yhteinen huoli.
- Huolia olivat myös jalankulkuturvallisuuteen ja tielinjauksiin vaikuttamisen vähäiset mahdollisuudet, muutoinkin kylien asukkaat toivat esille huolen heidän mielipiteensä vähäiseen merkitykseen kylien asioista päätettäessä.
- Maaseudun kylissä on paljon käyttämätöntä potentiaalia. Tämän potentiaalin käyttöönotto tarvitsee ulkopuolista asiantuntijuutta, julkisen sektorin ohjaustoimenpiteitä ja alueen toimijoiden aktivointia.
- Tämä potentiaali on luontoon, matkailuun, elintarviketuotantoon, erilaisiin kädentaitoihin ja kiinteistöjen huoltoon liittyvää osaamista, ihan vain esimerkkinä. Paljon muutakin löytyy.

Pohdiskelua

- Missä käytössä maataloudesta vapautuvat paikkaan sidotut pääomat ovat? Voidaanko niitä käyttää yritystoiminnassa?
- Mitä Lapin maaseudulla voi oikeasti tehdä? Esimerkiksi?
- Onko jokaisen lopettamista suunnittelevan oikeasti lopetettava ja jos on, niin voiko joku muu harjoittaa yrittäjyyttä samassa yrityksessä jatkossa?
- Onko yrittäjäpolku riittävän hyvin tiedossa niillä jotka sitä tarvitsevat?
- Toimivatko nettiyhteydet ja puhelinyhteydet, entä muu infra?
- Onko ulkopuolinen asiantuntijuus ja julkisen sektorin tukitoimenpiteet kaikilta osin riittävän hyvin kohdentuvia?

MATKAILUSTA

- 2,2 milj. yöpymistä vuodessa
- 11 matkailukeskusta Kemi-Tornio ja Rovaniemi mukaan luettuna
- Lapin matkailutulo n. 595 milj. € vuodessa
- Jos jokaisen keskuksen ympärille vedetään 100 km leikkauksella oleva ympyrä peittyä Lapin pinta-alasta n. 70%
- Jokainen matkailija syö
- Jokainen matkailija haluaa joitain palveluita
- Tarjotaanko riittävästi vaihtoehtoja?
- Matkailun rooli on koko ajan kasvava
- Matkailijamäärä lisääntyy ja samoin palveluiden tarve matkailusektorilla